

Innhold

Innledning	13
-------------------------	----

Oversikt over tekstbøker	15
---------------------------------------	----

DEL 1

Kapittel 1

Modeller for psykisk sykdom	19
Å tolke brudd på sosiale normer	19
Modeller og modellens funksjon	21
Psykisk sykdom har ulik alvorlighet og varighet	22
Biologiske forståelsesmodeller – «Hva feiler det deg?»	26
Psykologiske forståelsesmodeller – hva har du opplevd?	28
Sosiologiske forståelsesmodeller – hva er problemet ditt?	30
Kombinasjon av modeller	31
Litteratur	33

Kapittel 2

Valg av forståelsesmodell	35
Den medisinske modell og psykiatriske diagnoser	35
Diagnostiske systemer	36
Sykdom, naturlig reaksjon på belastning, eller begge deler?	37
Modellens begrensninger	38
Å velge behandlingsmodell	40
Nivåer for forståelse	42
Hvordan velger vi modell i praksis?	46

Konsekvenser av valg av forståelsesmodell	47
Moralske forståelsesmodeller og etisk refleksjon	49
Hva er pasientens modell?	51
Modeller må benyttes fleksibelt	52
Modeller som arbeidsverktøy	53
Litteratur	54

Kapittel 3

Sykdom og helse	55
Definisjoner av helse	55
GAP-modellen (den relasjonelle modellen) for helse	57
Helse er ikke enten–eller	59
Når samfunnet endres, endres også sykdomsterskelen	60
Noen begrensinger ved GAP-modellen	62
GAP-modellen i praktisk helsefremmende arbeid	64
Litteratur	68

Kapittel 4

Politikk, samfunnsendringer og psykisk helsevern	69
Opptrappingsplanen for psykisk helse.	70
Fra døgnavdelinger til desentralisert psykisk helsevern	70
Brukermedvirkning, tvang og autonomi.	74
Endring av føringer og endring av praksis	74

DEL 2

Kapittel 5

Organisering av helsetjenesten	79
Førstelinetjenesten.	79
Andrelinjetjenesten	86
Tredjelinjetjenesten	88
Foretaksmodellen	89
Hjelpesystemer utenfor helsetjenesten	94
Litteratur	94

Kapittel 6

Tverrfaglig samarbeid	95
Tverrfaglig samarbeid	95
Lege, psykolog	101
Helsefagarbeidere, miljøarbeider/assistent	101
Erfaringskonsulent, erfaringsmedarbeider, medarbeider med brukererfaring (MB-er)	102
Utfordringer med tverrfaglig samarbeid	104
Pasienter og pårørendes erfaringer og kompetanse	106
Samarbeid med instanser utenfor helsevesenet	108
Taushetsplikt	109
Litteratur	110

Kapittel 7

Helhetlig behandling og individuell plan (IP)	111
Kartlegging av personens livssituasjon	111
Maslows behovspyramide	115
Kjerneområdene påvirker hverandre	116
Er det noe som mangler?	118
Individuell plan (IP)	119
Planer skal lages i samarbeid med pasienten	121
Koordinators oppgaver	122
Hva inneholder en god plan?	123
Kan pasienten sette opp hva som helst på planen?	125
Evaluering	126
Litteratur	127

Kapittel 8

Brukermedvirkning	128
Brukermedvirkning er lovfestet	128
Hvorfor er brukermedvirkning så viktig?	130
Brukerperspektiv – er det et meningsfullt begrep?	131
Brukermedvirkning på systemnivå	136
Brukermedvirkning på individnivå	137
Systematiske tilbakemeldingsverktøy	143
Hva hvis brukeren ikke kan/vil medvirke?	144
Grenser for brukermedvirkning	145
Hva når vi ikke får det til?	147
Litteratur	147

Kapittel 9	
Pårørende og familier	148
Pårørendes situasjon og behov	148
Hva er en familie?	149
Pasienter og pårørende kan ha ulike ønsker og behov	150
Ulike former for familiearbeid	152
Barn som pårørende	156
Familier har ulik kultur og kommer fra ulike kulturer	160
Litteratur	165
Kapittel 10	
Nettverk og ensomhet	167
Nettverk og ensomhet	167
Utredning av nettverk	168
Digitale nettverk og relasjoner	171
Noen nettverk er skadelige	173
Å finne nye nettverk	174
Hva er en venn?	176
Pasientfellesskap	176
Fra pasientrolle til andre sosiale roller	178
Litteratur	179
DEL 3	
Kapittel 11	
Forebygging	183
Generell forebygging (primærforebygging)	184
Selektiv forebygging (sekundærforebygging)	185
Indikativ forebygging (tertiærforebygging)	186
Tidlig intervensjon og lavterskeltak	188
Litteratur	188
Kapittel 12	
Recovery og empowerment	189
Modeller for bedring	189
Klinisk recovery	190

Personlig recovery	192
Kast recovery i søpla!	196
Empowerment – å fordele makt	197
Litteratur	199
Kapittel 13	
Planlegging og gjennomføring av miljøterapeutiske tiltak	201
Å planlegge, gjennomføre og evaluere miljøterapeutiske tiltak	201
Identifisering av problem og valg av forståelsesmodell	204
Valg av tiltak	205
Kontroll av hvordan tiltaket passer med sammenhengen	208
Kontroll av sikkerhet	209
Gjennomføring og evaluering av tiltaket	211
Ulike behov i ulike situasjoner	212
Litteratur	213
Kapittel 14	
Beskyttelse og støtte	214
Miljøterapi for alvorlig syke pasienter (akutt og intensivbehandling)	214
Beskyttelse	215
Støtte	217
Skjerming	218
Endret eller svekket selvpålevelse	220
Rammer og trygghet	223
Dempende tiltak	224
Stimulerende tiltak	225
Litteratur	226
Kapittel 15	
Struktur og engasjement	227
Miljøterapi for pasienter i rehabilitering	227
Struktur	228
Engasjement	229
Miljøterapi i pasientens hjem	229
Om å gi og få råd	231
Fysisk helse og livsstil	233
Litteratur	239

Kapittel 16	
Gyldiggjøring, aktiviteter og glede	240
Gyldiggjøring	240
Meningsfull hverdag	241
Aktiviteter må tilpasses personen	242
Aktiviteter må tilpasses forholdene	244
Mestring – på godt og vondt	246
Glede	247
Litteratur	249
Kapittel 17	
Relasjoner	250
Stabilitet og forutsigbarhet	251
Hyppigheten av kontakt	253
Relasjonstraumer påvirker nye relasjoner	254
Eget bidrag til relasjoner	254
Litteratur	258
Kapittel 18	
Når pasienter avviser tilbud	259
Enkle tiltak	262
Relasjonsarbeid	263
Vurdering av behov for tvungen behandling	264
Etiske utfordringer	266
Kapittel 19	
Selvmondsadferd og villet egenskade	269
Selvmondsadferd er symptomer	271
Det er umulig å forutsi hvem som vil begå selvmord	274
Å snakke om selvmord	275
Våre reaksjoner på pasienter som skader seg selv	276
Litteratur	277

DEL 4**Kapittel 20**

Etiske utfordringer i hverdagen	281
Språk skaper virkelighet.	282
System og individ	286
Taushetsplikt	289
Utvikling som fagperson	294

Kapittel 21

Tvungent psykisk helsevern	297
Tvang i ulike lovverk	297
Tvang er siste utvei, og bare lovregulert tvang er lovlig.	301
Samtykkekompetanse (beslutningskompetanse)	301
Tvang er et alvorlig inngrep	304
Frivillighet skal alltid være forsøkt.	305
Litteratur	308

Kliniske eksempler	309
---------------------------------	-----

Register	313
-----------------------	-----